

4. EKONOMIA ZIRKULARRA

Ekonomia zirkularraren inguruko politika publikoek lehengaien erabileraren “zirkulua ixtea” sustatu eta erraztu nahi dute. Horren bidez, hondakinak lehengai iturri bihurtzen dira, eta gutxitu egiten da energiaren eta uraren kontsumoa, bai eta berotegi efektuko gasen igorpena ere.

Udalak, nagusiki, kontsumo arduratsuago bat sustatzeko jarduerak egin ditu, horrek berekin baitakar hondakinak gutxitzea ere. Gainera, hondakinak behar bezala bereiztea eta bakoitza bere edukiontzian botatzea sustatu du, gerora ere aprobetxatu ahal izan daitezen. Uraren banaketa sarea etengabe hobetzeko eta haren erabilerei eusteko egin den lanari esker ere, karbono aztarna jaisten ari da eremu horretan.

4.1.

ELIKADURA

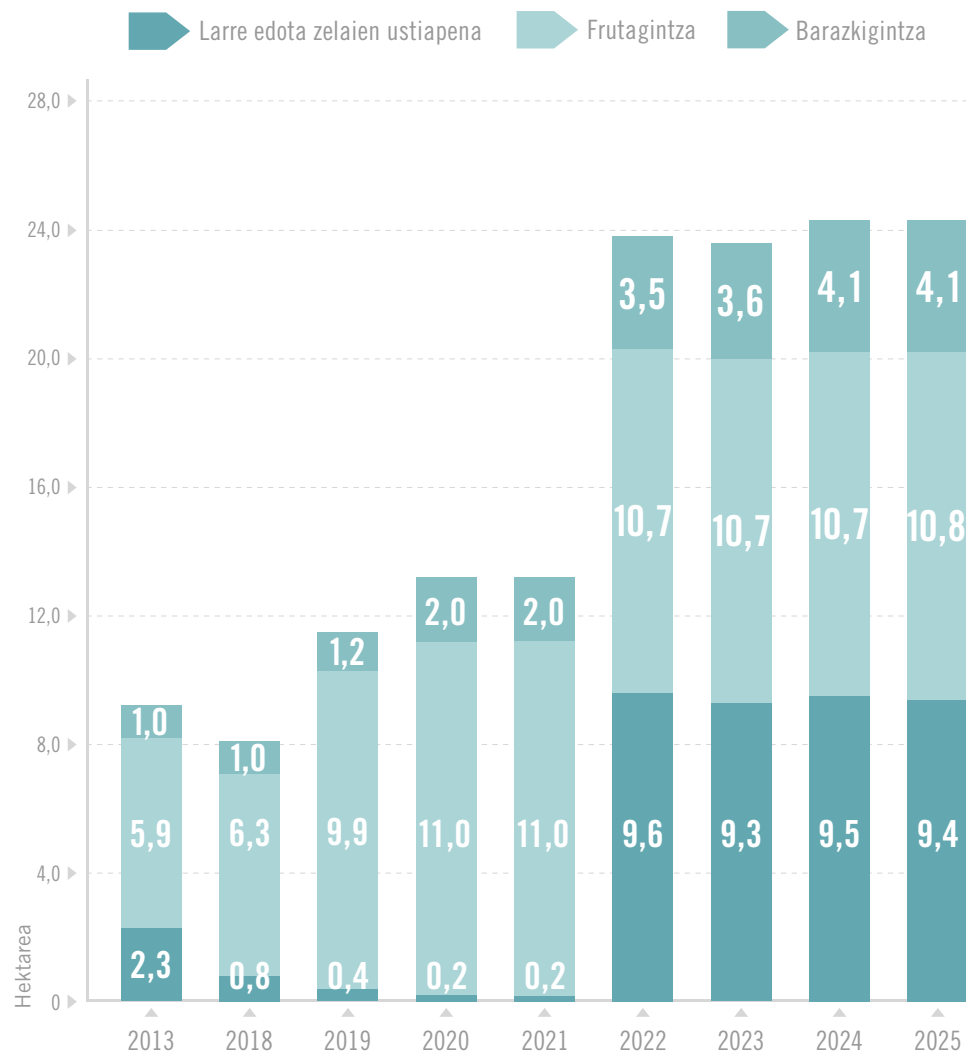
Udalaren elikadura-estrategiak, hiriko elikadura eta elikadura-sistemaren kudeaketa hobetzea du helburu, eta, horretarako, aldaketak sustatu eta bultzatzen ditu hiriko elikadura-erregimenean, eredu osasungarriagoa, jasangarriagoa eta integratzaileagoa lortzeko. Horretarako, elikadura-ekosistema osatzen duten eragileekin akordioak eta itunak egiten ditu.

Hirian ekimen-aukera interesgarria dago, tokiko ekoizpena, prozesatzea, banaketa eta kontsumoa bultzatzeari dagokionez. Erreferentzia nagusia Guztiona nekazaritzako elikagaien klusterra da; tokiko nekazaritzako elikagaien balio-kate osoaren 70 ekimen baino gehiago biltzen ditu. Tokiko ekoizpen-ahalmena mugatua da, gaur egungo tokiko ekoizpenarekin ez baita iristen fruten eta barazkien eskaeraren %5a ere asetzera. Kalkuluen arabera, nekazaritzako eremua batez beste, 33,5m² dira, biztanleko. Produktu horien eskaeraren %10 hiriko ekoizpenarekin hornitzeko, 57 hektarea beharko lirateke. Udalerriko elikagaien ekoizpena osatzen duen beste jarduera bat autokontsumoko baratzeak dira. 66 eremu edo baratze-talde daude identifikatuta, 42,10 hektarea hartzen dituztenak. Aisialdiko udal-baratzeak eta hezkuntzarako erabiltzen direnak ere badaude.

SORTZEKO GAITASUNA: NEKAZARITZA USTIAPENAK

Iturria: Euskadiko Nekazaritza eta Elikadura Ekologikoaren Kontseilua (ENEEK)

Hiri-antolamendurako Plan Orokorrean inbentariatutako agrologia balio handiko lurak eta ustiapen estrategikoak 327,61 hektarea dira, udal barrutiaren %5,4. Azalera nagusiak Lau Haizetan (batez ere barazki eta fruituetara nahiz abeltzaintzara bideratutako ustiapenak), Urumeako ibarrean (nagusiki barazki eta fruituetara bideratutako ustiapenak), Igeldon (bereziki abeltzaintza erako ustiapenak) eta Zubietan lekutzen dira.

Donostian, Euskadiko Nekazaritza eta Elikadura Ekologikoaren Kontseiluan (ENEEK) izen emandako operadore ekologikoak 12 dira, 24,3 hektarea bideratuta laborantza ekologikora 2025ean zehar: fruituen hazkuntzarako 10,8 hektarea; baratzezaintzarako 4,1 hektarea; larre eta zelaiak mantentzera bideratutako ustiapenak, 9,4 hektarea dira.

NEKAZARITZAKO JARDUERA EZ-PROFESIONALAK HIRIAN

Ingurumen atalak egina du udalerrian egiten diren nekazaritza jarduera ez-profesionalen azterlan bat. Txosten horretan, lurzoru publiko zein pribatuetako baratze ez-profesionalak aztertu eta sailkatzen dira, bai eta horien mapaketa egiten ere.

Azterlanean identifikatutako azalera oinarritzat hartuta eta partzela bakoitzeko batez beste 100 bat m²-ko eremua hartuta, esan liteke 2500 bat pertsona ari-tzen direla partzela horietan. Beraz, aisialdiko eta autokontsumoko baratzeak oso jarduera esanguratsua dira, eta, gutxi gorabehera, biztanleen % 1,5ek ateratzen die onura. Autokontsumorako baratze horien bidez, barazki eskariaren % 0,9-1,8ri erantzuten zaio.

Horrez gain, azterlanak dio askotan baratzeak langabeei lotuta daudela eta horrek lagundu egiten diela familiei janariz hornitzeko egin behar duen gastua gutxitzen. Erretiroa hartua dutenen eta lanean ari direnen kasuan, jarduera horrek familiaren ekonomiari laguntzen dio edo hura osatzen du. Gainera, espazio horiek funtzio sozial bat betetzen dute zenbait pertsonarentzat, hor aurkitzen baitute aisialdirako, ondo pasatzeko eta autorrealizatzeko tokia.

Ingurumen alderdiari dagokionez, baratzeek berdeguneak mantentzen dituzte, biodibertsitatea eta lehengoratzeko ekologikoa sustatzen dute, zerbitzu ekosistemikoekin laguntzen dute eta baliabide naturalen kontsumoa erregulatzen dute. Nahiz eta hiriko barazki ekoizle profesionalen bidez erantzuten zaion eskariaren ehuneko handienari, aisialdiko baratzeen azalera handiagoa da ekoizpen profesionalaren azalera baino, eta ez da sumatzen beste banaketa bide batzuekiko lehiarik; esate baterako, autokontsumoko saskiekin.

ELIKAGAIAK EROSTEKO ETA KONTSUMITZEKO OHITURAK

Elikadura osasungarria sustatzea da Udalak elikaduraren alorrean duen estrategiaren ardatz funtsezkoenetako bat. Horretarako, 2019an, Ingurumen atalak azterlan bat egin zuen, donostiarrek zer erosi eta kontsumitu ohi duten jakiteko. Lanaren xedea zen adin bateko eta besteko donostiarrek zer elikadura ohitura dituzten eta zer dieta eta menu egiten dituzten jakitea, bai eta herritarrek tokiko produktuekiko zer interes duten eta elikadura osasungarriari zer garrantzi ematen dioten aztertzea ere. Ikerketa horretan, aztergai izan ziren beste hainbat alderdi ere, hala nola: jendeak zer jarrera edo interes duen hurbileko produktuak, produktu freskoak edo prestatuak erosteari dagokionez, eta erosketa zenbatean behin egiten duen.

Etxeetako hornidurari dagokionez, azterlanak nabarmentzen du nork bere auzoan erosten dituela, gehienbat, elikagaiak (%79), batez ere auzoko dendetan eta supermerkatuetan (%80). Erosi ere, maiz erosten dira, hau da, gutxienez astean behin edo gehiagotan (%26 eta %72, hurrenez hurren). Nagusi dira erosketa egiteko autoa erabiltzen ez duten pertsonak (%71), eta gutxiengoa, berriz, autoa hartzen dutenak. Gidariak, eskuarki, gizonak izaten dira. Datu hori, batetik, lotuta dago erosketa auzoan bertan egitearekin, erosketa auzoan egiteko ez baita autorik behar. Autoa, batik bat, irisgarritasun gutxien duten auzoetan erabiltzen dute, hala nola Aieten eta Miramonen.

Inkestan ikusi da jendeak kontuan hartzen duela produktuak freskoak eta kalitatekoak izatea; dena dela, gizarte kontzientzia txikiagoa dago elikagaiaren jatorriari, produzitzeko erari edo enbalaje motari dagokienez. Hau da, produktuak kalitatekoak eta freskoak izatea funtsezko elementuak dira erosteko orduan, baina ez hainbeste produktuak non edo nola ekoizten diren.

Herritar gehienek etxean bazkaltzen eta afaltzen dute aste barruan (%81ek eta %98k, hurrenez hurren); beraz, herritarrek kontsumitzen duten elikagai motaren fluxu handi bat da hori. Horri dagokionez, barazki eta frutaren kontsumo handia da herritarren elikadura ohituraren bereizgarria: %78k astean edo egunean hiru aldiz jaten ditu barazkiak, eta %84k egunean fruta ale bat kontsumitzen du gutxienez. Adinaren arabera, proportzioan fruta jaten duten pertsonak gazteak dira: 18-40 urteko pertsonen %60k egunero kontsumitzen du fruta, eta kontsumoa %40ra jaisten da 40 urtetik gorakoan artean.

Lekaleak, haragia eta arraina astean bizpahiru aldiz kontsumitzen dira. Azpimarratzekoa da, hainbat arrazoi direla eta, haragia kontsumitzeari utzi diola jendeak, batez ere emakumeek. Zerealak astean 1-2 aldiz kontsumitzen dira. Lekaleak eta barazkiak antzera kontsumitzen dira, sexua eta adina edozein direla ere; beraz, pentsa liteke belaunaldiz belaunaldi transmititutako ohitura edo balioen ondorio dela hori.

Kontsumitzen diren bestelako elikagaien artean, honako hauek dira nagusi: gozoak egunero kontsumitzen dira (pertsonen %32), elikagai frijituak astean 1-3 aldiz (inkesta egin zaien pertsonen %68). Era berean, jendea hasia da aurrez prestatutako janaria edo etxera bidaltzen dutena eskatzen; hain zuzen, %35ek egiten du hori, astean behin. Horien artean, gehien-gehienak gizonak dira, 18-60 urte bitartekoak. Azkenik, aipatzekoa da inkestari erantzun dioten pertsonen %74 saiatu dela gatz edo azukre gutxiago kontsumitzen.

4.2.

HONDAKINAK

Ekonomia zirkular baterako hondakinei eta lurzoru kutsatuei buruzko 7/2022 Legea onartzeak hondakinen tokiko politika aldatzea dakar. Kontua ez da soilik hiri-hondakinen frakzioak biltzea, garraiatzea eta tratatzea, modu mankomunatuan edo udal-baliabide propioekin, baizik eta prebentzioan, bilketa bereizian, trazabilitatean, zerbitzuen autofinantzaketan eta ekoizlearen erantzukizun hedatuan oinarritutako kudeaketa-eredu baterantz aurrera egiten jarraitzea.

Arau-esparru berri hori Hondakinen Legea garatu edo osatu duten sektore-arau batzuen bidez zehaztu da. Horien artean, bereziki garrantzitsuak diren bost arau nabarmentzen dira: 1055/2022 Errege Dekretua, ontziei eta ontzi-hondakinei buruzkoa; 1/2025 Legea, elikagaien galera eta xahuketaren prebentzio-legea; 1093/2024 Errege Dekretua, filtro-dun tabako-produktuen eta plastikoa duten filtroen hondakinei buruzkoa; 712/2025 Errege Dekretua, bizitza baliagarriaren amaieran dauden pneumatikoei buruzkoa; eta 70/2025 Errege Dekretua, giza kontsumorako ez diren animalia-azpiproduktuei buruzkoa.

Donostian, hiri-hondakinen kudeaketak egitura partekatua du. Udalak, funtsean, errefusa eta biohondakina/materia organikoa biltzen ditu; San Markoseko Mankomunitateak, berriz, beira, paper-kartoi, ontzi, ehunki eta pilen gaikako bilketa kudeatzen du, horiei lotutako beste zerbitzu batzuez gain. Ontzien eta ontzi-hondakinen arau-esparru berriak emaitzetan eragiten du: zenbat eta bereizitako bilketa gehiago, orduan eta materialaren kalitate hobea, errefus gutxiago, datu gehiago eta ekoizlearen erantzukizun zabalduari erabat lotutako finantzaketa. Helburuen artean, arauak planteatzen du ekoiztitako ontzien hondakinen pisua, 2010ean sortutakoekin alderatuta, %13 murriztea 2025ean eta %15 2030ean, eta merkaturatutako ontzi guztiak birziklagarriak izatea 2030ean, eta ahal den guztietan, berrerabilgarriak.

Testuinguru horretan, prebentzioak, hondakinak ez sortzeak, berebiziko garrantzia du, baita berrerabiltzeak ere, eta baztertzen diren materialekin, pertsona bakoitzak nahitaez bereizi behar ditu bere etxe, saltoki eta jarduera ekonomikoetan hondakin-frakzioak, eta udal-ordenantzak ezartzen duenaren arabera utziko ditu. Biohondakina/materia organikoa biltzeko baliabideak zabaltzeak garrantzia hartzen du, baina, gainera, 1/2025 Legeak, elikagaien galera eta xahuketaren prebentzio-legeak, fokua hondakinaren kudeaketatik prebentziora lekualdatzen du. Logika argia du: elikagai bat biohondakin bihurtu aurretik, haren galera ekidin behar da, aprobezkatamendua erraztu edo dohaintzara bideratu.

Kontuan hartuta plastikodun tabako-iragazkiak direla hondartzetan eta espazio publikoetan erabilera bakarreko plastikozko hondakinik ohikoentako bat, 1093/2024 Errege Dekretuak filtrodun tabako-produktuen

hondakinaren kudeaketa arautu du, udalerriko hareatzak kudeatzeko eta erabiltzeko araudia ere azpimarratuz. Hondartzez gain, arauak berariaz aipatzen ditu parke publikoak, jolas-eremuak, lantoki publikoak, ikastetxe publikoak, ekitaldi handiak, kirol-instalazio publikoak, zerbitzuguneak eta garraio publikoko geltokiak edo espazioak. Araua onartu (2024ko urria) eta bost urteko epean, bilketa-sistema publikoek azpiegitura espezifikoa izan beharko dute hondakin horiek bereizi ahal izateko.

Plangintzaren ikuspegitik, DSS Klima 2050 Planak aurreikusten du, 2010arekin alderatuta, 2030ean sortutako hondakinaren zifra globala %15 murriztea, eta urte horretan bertan %80 gaika biltzea. Udal Gobernuak 2020ko martxoan bere gain hartutako Larrialdi Klimatikoaren Adierazpean, 2025ean gaikako bilketa %60-era iristea planteatzen zen.

HONDAKINEN KOSTU EKONOMIKOA

2025ean, 83.608.890 kg hondakin sortu ziren guztira; horietatik 35.364.037 kg (%42,30) gaika bildu ziren; beste parte handi bat (48.244.853 kg) balorizazio energetikorako eraman zen; hondakin gehienak kaleko edukiontzietan bildutakoak ziren, %91,53, errefusa deritzoguna. Bolumen handi hori askotariko eta nahasiriko materiala da, tonaka bildua, eta material hori Gipuzkoako Ingurumen Gunera eraman da. Hondakin horiek -beira, materia organikoa, ontzi arinak, paper kartoia, ehunak, etab.- behar bezala bereizi eta dagokion edukiontzian botako bagenitu, izugarrizko aurrezki ekonomikoa lortuko genuke, kudeaketa ez bai litza-teke ordaindu beharko, eta material aprobetxagarriak berreskuratuko genituzke, eta, ondorioz, erretzea ekiditu.

Bilgarriak, ontziak, botilak, janari hondarrak eta etxetik datozen bestelako elementu berrerabilgarri edo birziklagarriak, ondo bereizten ez badira eta zakar poltsan sartzen badira, kostu gehigarri bat dakarte eta handitu egiten dute donostia-rrek ordaindu beharreko faktura.

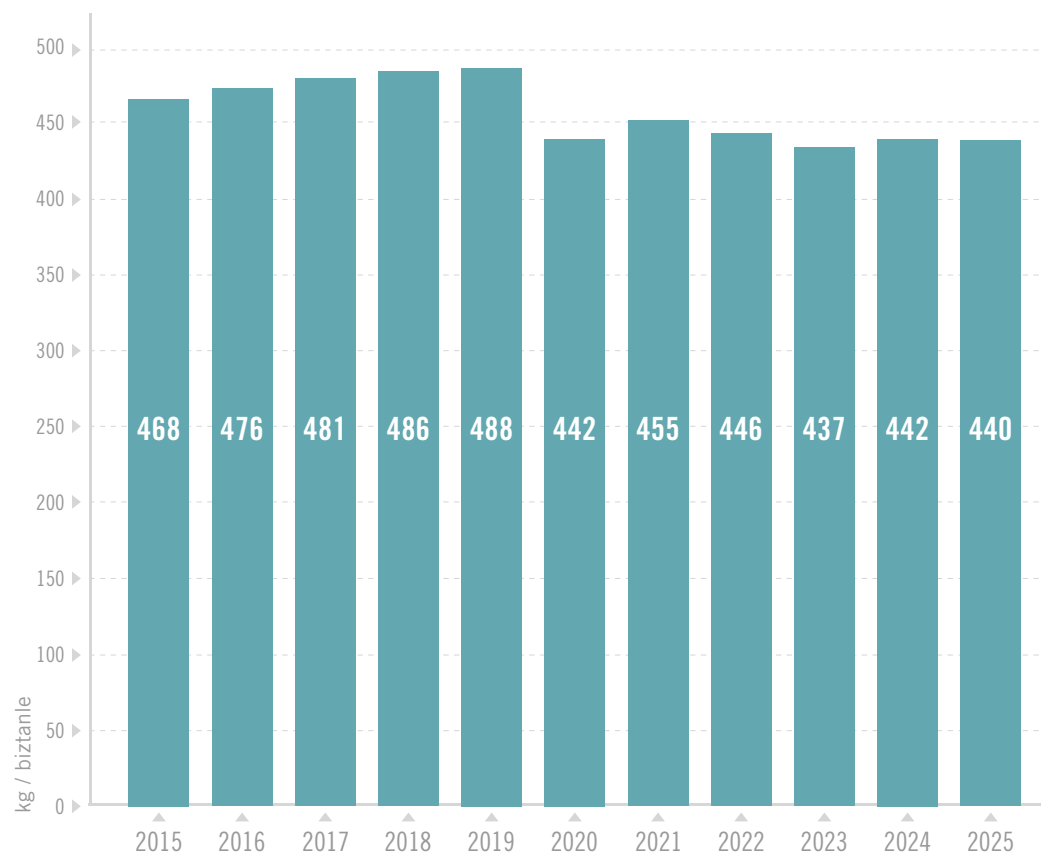
Hondakinak kudeatzeko eta tratatzeko gastuari aurre egiteko jarri behar den dirua (bilketa pneumatikoa eta tamaina handiko hondakinena barne) 28,89 milioi euro izan zen 2025ean, eta zabor tasaren bidez 25,74 milioi euro besterik ez ziren bildu.

Ekonomia Zirkularrerako Hondakin eta Lurzoru Kutsatuei buruzko Legeak, 2022ko apiriletik indarrean dagoena, fiskalitate-esparrua eta hondakinak kudeaketarekin zerikusia duten pizgarri ekonomikoak berritu ditu. Legearen 11.3 artikulua ezartzen duenez, hiru urteko epean toki-erakundeek ezarri beharko dute “tasa bat edo, hala badagokio, zergazkoa ez den ondare-prestazio publiko bat, espezifikoa, bereizia eta ez-defizitarioa, sortzeagatiko ordainketa-sistemak ezartzeko bide emango duena eta hondakinak bildu, garraiatu eta tratatzeko eragiketen zuzeneko edo zeharkako kostu erreala islatzen duena”. Era berean, 11.4 artikulua tasak edo prestazioak zehaztean kontuan hartu ahalko diren elementuak aipatzen ditu, hala nola etxeko edo erkidegoko konpostatzea, gai organikoaren bilketa bereizia edo garbiguneen erabilera.

GUZTIRA SORTUTAKO HIRI HONDAKINAK

Iturria: San Markoko Mankomunitatea

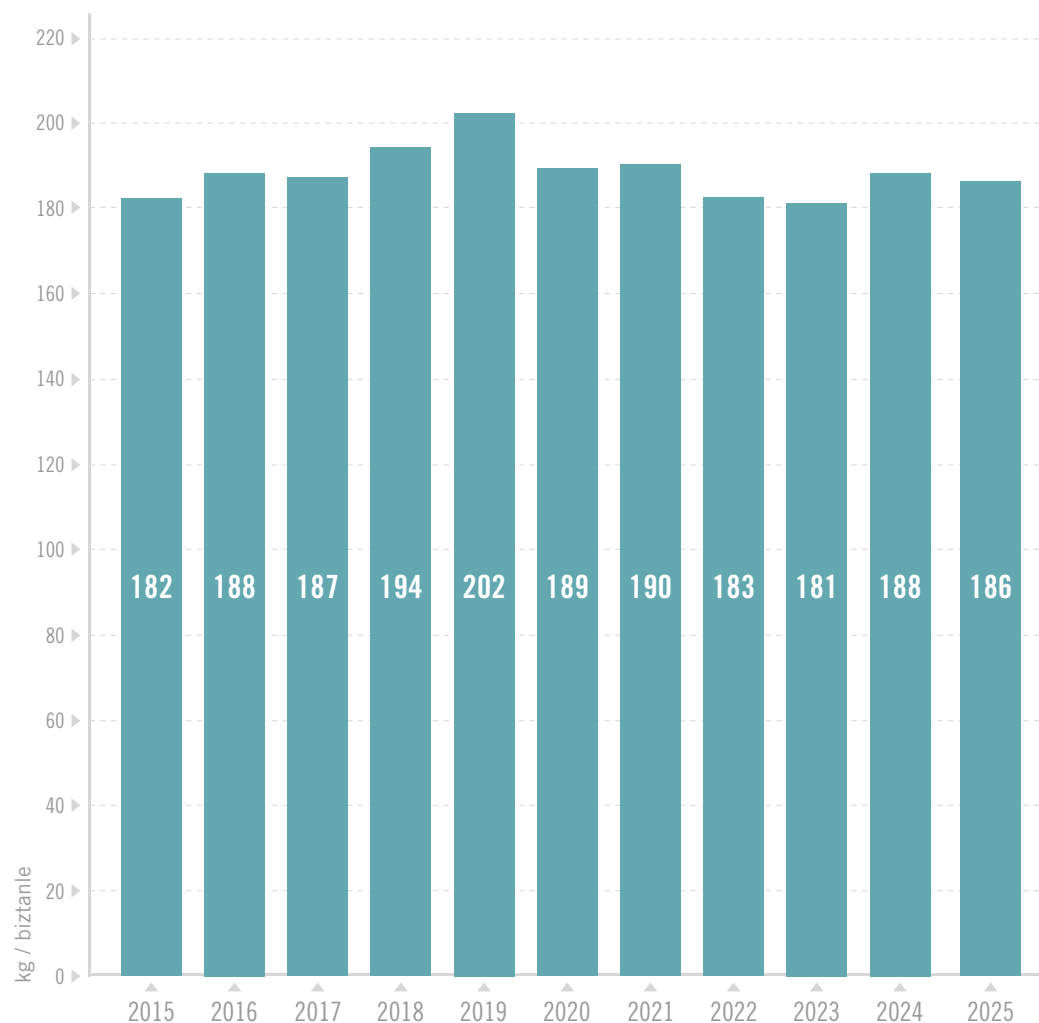
2015etik 2019ra arte, hondakinen sorkuntza %1 handitu zen batez beste, ur- teko. Krisi ekonomikoaren ondorioz, kontsumoa ere murriztu zen, eta hori izan zitekeen aurreko urteetan hondakinak oro har murriztu izanaren arrazoietakoa bat; dena dela, 2016tik, gora egiten ari zen. 2025ean, hondakinen sorrera %0,4 jaitsi da 2024arekin alderatuta, eta 83.608.890 kg bildu dira, hau da, 440 kg biztanle eta urteko, 2 kg gutxiago donostiar bakoitzeko. Hondakinak murrizteko udal-planen helburua 2030erako 2010ean sortzen zen bolumen osoaren %15 murriztea da. 2025ean 2010eko erreferentziazko kopurua %4,6 murriztea baino ez da lortu.

2025ean, hirian dauden jarduera ekonomikoetarako poligo- noetan 3.583.410kg hondakin bildu dira guztira, 2024an baino %1,4 gehiago. Gainera, obratik eta eraispenetik sortu- tako 815.208 kg hondakin bildu dira guztira, 2024an baino %1,4 gutxiago eta hondartzen garbiketara 369.460 kg-ra iritsi da, aurreko urtetik %2,7 gehituaz. Era berean, bide- edukion- tzietatik eratorritako hondakinen kopurua %0,1 gutxitu da, 44.160.200kg- rekin.

GAIKAKO BILKETA

Iturria: San Markoko Mankomunitatea

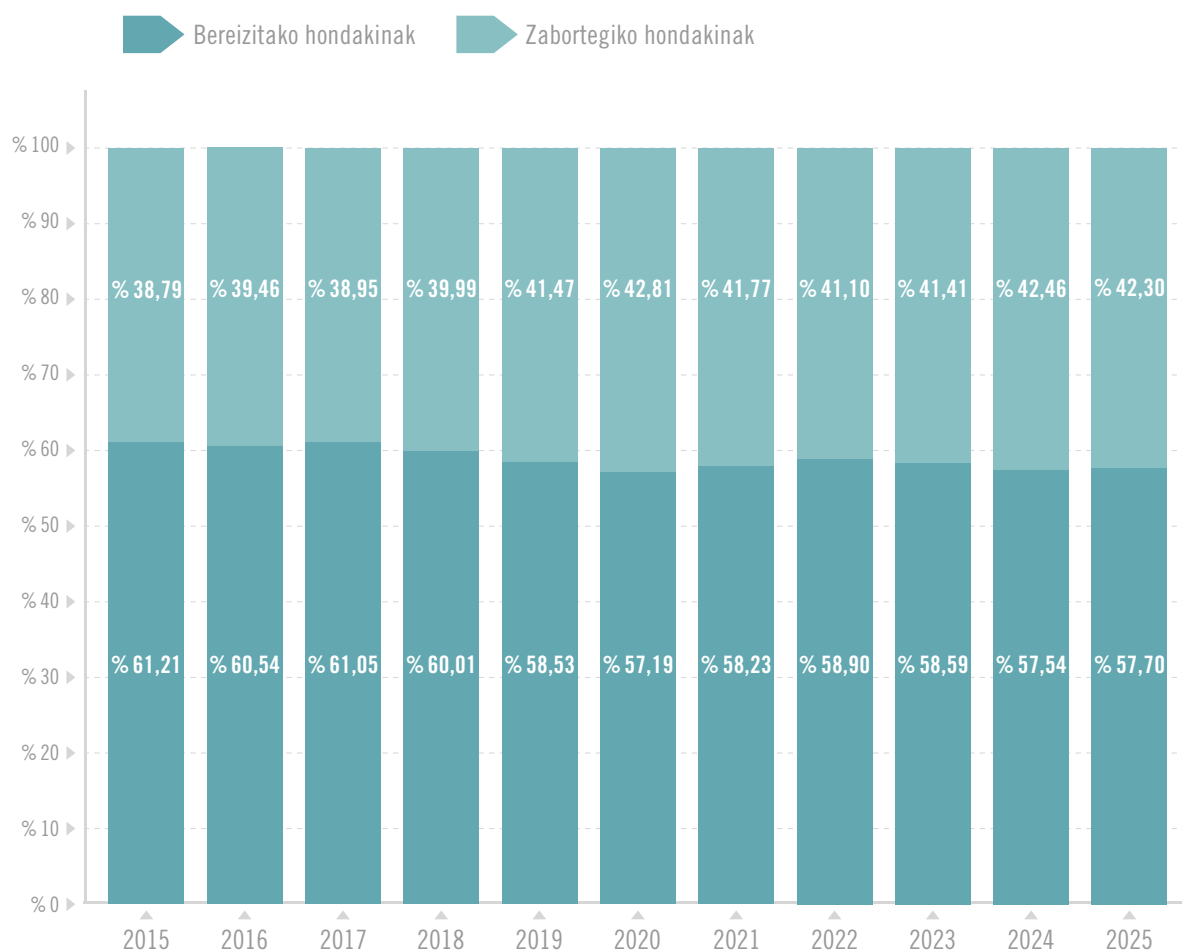

2025ean, gaika bildutako hondakinen kopuruak behera egin du %0,8 2024arekin alderatuta: 35.364.037 kg hondakin jaso dira, 186 kg biztanle eta urteko. 2015etik 2019ra bitartean, gaika bildutako hondakinak %4 inguru igo ziren urtero batez beste, 2017an izan ezik; urte horretan, %0,12 jaitsi zen tasa. Testuinguru pandemikoarekin, material hauen sorrera eta fluxuak aldatu dira, bai etxeetan, bai jarduera ekonomikoetan, intentsitate handiagoan edo txikiagoan. Biztanle eta urte bakoitzeko hondakin-tasa azken 10 urteetako batezbestekoan dago (188 kg/biz), 2019tik 16 kg murriztu baita, urte horretan batez beste 202 kg/biz.

GAIKA BILDUTAKO HONDAKINEN TASA

Iturria: San Markoko Mankomunitatea

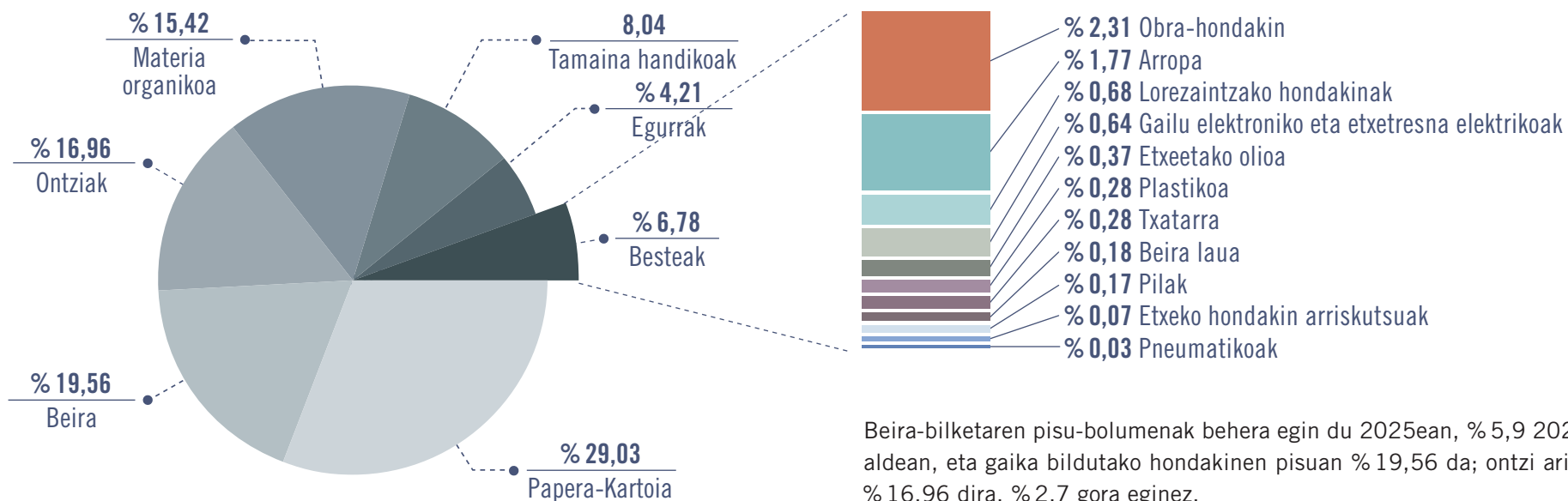
Sortutako hondakin guztiak kontuan hartuta, gaika bildutako hondakinen ehunekoak behera egin du zertxobait 2024arekin alderatuz; hain zuzen, 2025ean, hiri hondakin gisa bildutako material guztiaren %42,30 izan da. Hirian dauden jarduera ekonomikoetarako poligonoetan hondakinen %58a gaika bildu da, 2024an baino portzentajezko puntu bat gutxiago; nahiz eta gogoratu 2020an gaika bildu zirela hondakinen %69 eta 2018an %68.

Gaika bildutako materialen artean, bilketak gora egin duen zatikiak 2024arekin alderatuta honakoak izan dira batez ere: ontziak (%2,7), materia organikoa (%0,1), egurra (%1,7) eta ehun-gaiak (%2,7). Behera egin dute, ordea, honako zatikiek: paper-kartoia (%1,1), beira (%5,9) eta tamaina handikoak (%0,1).

GAIKAKO BILKETAREN TIPOLOGIA

Iturria: San Markoko Mankomunitatea

2014tik aurrera, gaika bildutako hondakinen banaketa aldatu egin zen, aurreko urteekin alderatuz, hainbat faktore zirela eta: 2014an, hiri guztira zabaldu ziren materia organikoa biltzeko edukiontziak, eta etxeko olioak biltzeko edukiontziak jarri ziren auzo guztietan.

Paper-kartoen bilketa, 2020. urteaz geroztik murriztuz joan ondoren, % 1,1 jaitsi da 2024. urtearekin alderatuta, 2023. gora egin ondoren, eta multzo garrantzitsua da oraindik ere, izan ere, 2025ean bildutako material selektiboaren kilogramo guztien % 29,03 da.

Beira-bilketaren pisu-bolumenak behera egin du 2025ean, % 5,9 2024 urtearen aldean, eta gaika bildutako hondakinen pisuan % 19,56 da; ontzi arinak, berriz, % 16,96 dira, % 2,7 gora eginez.

Materia organikoaren bilketak % 0,1eko igoera izan du 2024 urtearen aldean. Hondakinen frakzio hori gaika bildutako material guztien % 15,42 inguru da.

Tamaina handiko hondakinak gaikako bilketaren % 8,04 dira, eta 2024arekin alderatuta % 0,1 jaitsi dira. San Markoko birziklatze eremuan eta Garberako eta Atotzarrekako garbiguneetan bildutako beste hondakin berde batzuetatik datozen zurak eta materialak % 4,21 dira.

Gainerako frakzioek % 6,78 egiten dute guztira, eta horien artean obra-hondakin eta ehun-gaiak nabarmentzen dira, guztizkoaren % 2,31 eta % 1,77 baitira, hurrenez-hurren.

GAI ORGANIKOA

Iturria: Hiri Mantentze eta Zerbitzuen Zuzendaritza. Ingurumen Osasunaren eta Jasangarritasunaren Zerbitzua. Donostiako Udala

MATERIA ORGANIKOAREN BILKETAREN BILAKAERA															
	2011*	2012*	2013*	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Guztira bildutakoa (kg)	858.865	907.410	1.038.062	2.367.960	4.770.700	4.919.800	4.912.600	5.135.120	5.456.155	4.942.270	5.122.650	5.111.570	5.156.520	5.233.150	5.176.210
Atxikitako familiak	3.609	3.839	4.406	17.807	21.050	22.939	24.184	25.731	28.132	29.562	30.691	31.529	32.339	32.339**	34.632
Atxikitako familien %	% 21	% 24	% 26	% 23	% 27	% 30	% 31	% 33	% 36	% 37	% 39	% 40	% 40	% 40**	% 43
Atxikitako establezimenduak	—	—	—	1.348	1.559	1.569	1.627	1.717	1.812	1.863	1.917	2.264	2.340	2.340**	2.519

* 2011, 2012 eta 2013 urteetako datuak Gros eta Amara auzoei dagokie soilik, gainerakoetan ez bait zegoen edukiontzirik. | ** Eguneratu gabeko datuak.

Zubietako digestore anaerobikoan tratatzeko materia organikoa biltzeko programaren barruan, 5.176.210 kg bildu dira 2025ean. Kopuru hori txartel bidezko edukiontzi marroiaren bidez biohondakinaren gaikako bilketan parte hartzen duten familiei eta jarduera ekonomikoei dagokie.

2025ean, 34.632 etxe daude txartel elektronikoko edukiontziaren bidez biohondakina biltzeko borondatezko sistemari atxikiak, hirian dauden familien %43. Hala ere, Donostiako etxe guztien % 17k bakarrik hondakinen bilketa-tasagatik zerga-kuota zuzentzeko eskubidea ematen duen edukiontziaren erabilera egiten du.

Familiez gain, 2.519 enpresa eta askotariko denda atxiki ziren sistemari, hala nola tabernak eta jatetxeak, hotelak, loradendak, supermerkatuak eta elkarte gastronomikoak. Sistemari atxikitako establezimenduak eta familiak azken ur-

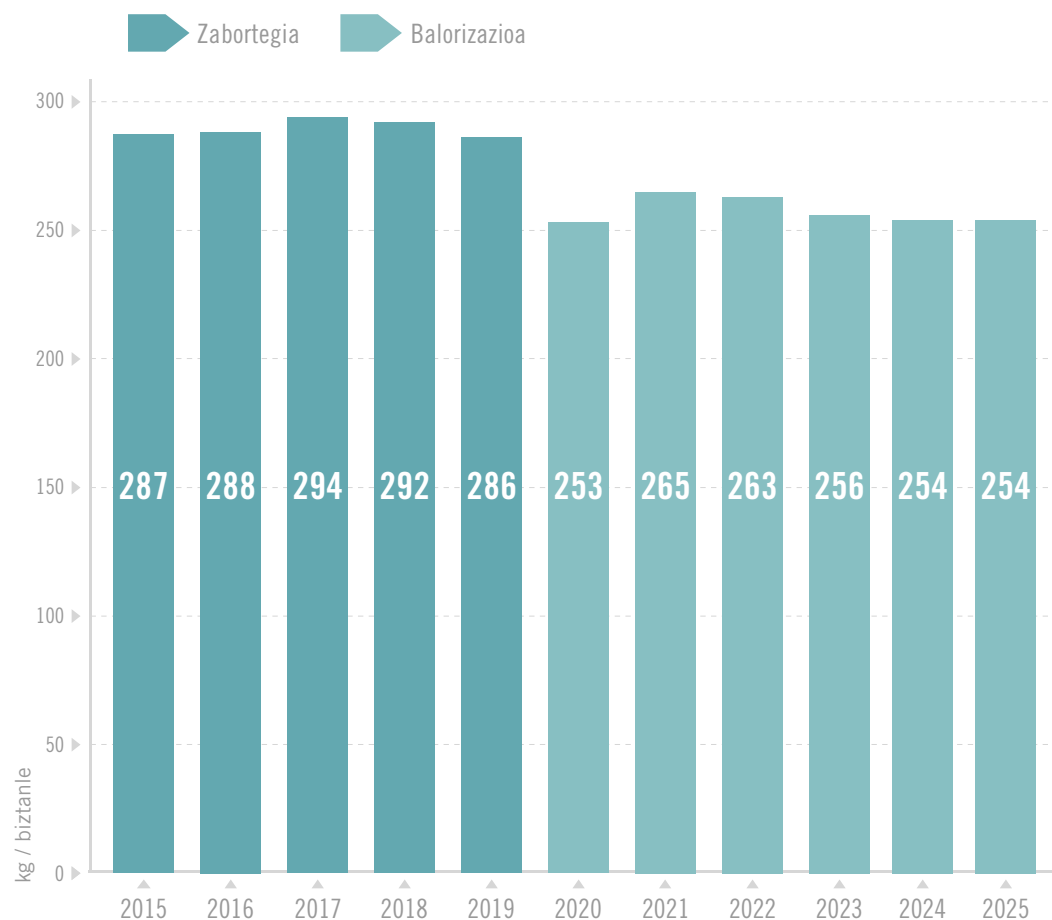
teetan ugaritu diren arren, biohondakinen kopurua gutxi gorabehera berdina izan da. Bildutako materiala ondo bereizi dute sistemari atxikitako pertsonak eta sal-tokiek. 2019ko urriaren 15etik, bildutako materiala Zubietako Biometanizazio Plantan uzten da, balorizazio energetikoaren ondoren, eta digestoarekin konposta egiten da.

Biohondakinak edukiontzi bidez biltzeaz gain, 786 etxek dute konpostagailua, banakako konpostajearen edo autokonpostajearen programaren barruan, eta 83 familiak hartzen dute parte auzo konpostajeko programan, Añorga Txiki, Aiete, Errotaburu, Igeldo, Morlans, Martutene eta Uria auzoetan, horretarako instalazioak jarri baitira auzo horietan. Etxe- nahiza auzo- konpostajen parte hartzen duten ia familia guztiek hondakinen bilketa-tasagatik zerga-kuota zuzentzeko eskubidea ematen duen zerbitzuaren erabilera egiten dute.

BALORIZATUTAKO HONDAKINAK

Iturria: San Markoko Mankomunitatea

2020an, Zubietan dagoen Ingurumen Guneko balorizazio energetikorako instalazioa martxan jarri zen. Gipuzkoako hiri-hondakinen errefusa modu kontrolatuan errausten den instalazioa, non errekuntza-prozesu horretan sortutako beroa elektrizitatea eta beroa sortzeko aprobetxatzen den. Ingurumen Gunean daude ere beste instalazio batzuk: tratamendu mekaniko-biologikorako planta, zepen berreskuratzeko zentroa eta biogasa eta konposta ekoizteko digestore anaerobikoa eta beste instalazio osagarriak ere.

Errefusa kopurua %0,13 murriztu da 2024aren aldean. 2025ean mota horretako hondakinen 48.244.853 kg bildu dira, hau da, udalerrian kudeatutako hiri-hondakin guztien %57,70. Material hori Zubietan eraikitako balorizazio energetikoko instalazioan tratatzen da.

4.3.

KONTSUMO IRAUNKORRA

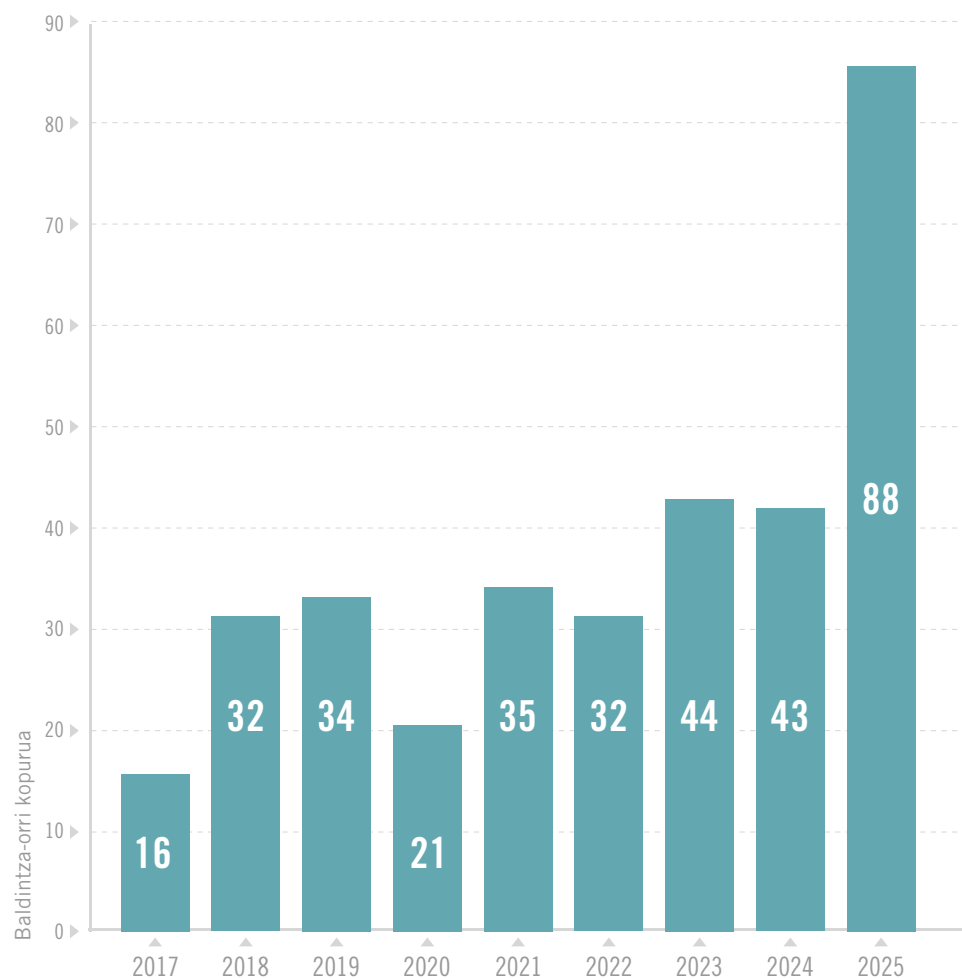
Kontsumo iraunkorra bizitzeko eta sistemak funtziona dezan beharrezkoak diren ondare eta zerbitzuen erosketa eta hornidura modu arduratsuan egitera dago begira. Partikular, administrazio, enpresa eta korporazioek egiten duten erosketa bakoitza hainbat alderdi (erosgaiaren materialak, berrezartzeko ahalmena, birziklatzeko ahalmena, ekoizpen prozesuak eta energiaren kontsumoa, material eta produktuen iraunkortasuna eta jatorria, karbono aztarna, etab.) kontuan hartuz egin dadila, eta baita produktuak egin dituztenen edo elikagaiak edo beste ondare eta zerbitzu batzuk bildu edo garraiatu dituztenen laneko nahiz gizarte baldintzak ere kontuan izanik.

Ondare eta zerbitzuen ekoizpenean, enpresa eta erakunde publikoek Ingurumena Kudeatzeko Sistema izenekoak txertatzen ari dira, beren jarduera, zerbitzu eta produktuek sorrarazten dituzten ingurumen eraginak identifikatu, prebenitu eta kontrolatze aldera, ondoren horiek murriztu, informazio publikoko ildo bat eraman eta ingurumen arloko antolaketa eta ekoizpen sistemaren txertatze egiazko eta jarraitua bermatuko duen ziurtagiri bat eskuratzeko xedez.

UDALAREN BALDINTZA-ORRIAK INGURUMEN-IRIZPIDEEKIN OSATZEA

Iturria: Donostiako Udaleko Finantza Zuzendaritza eta Ingurumen Osasunaren eta Jasangarritasunaren Zerbitzua

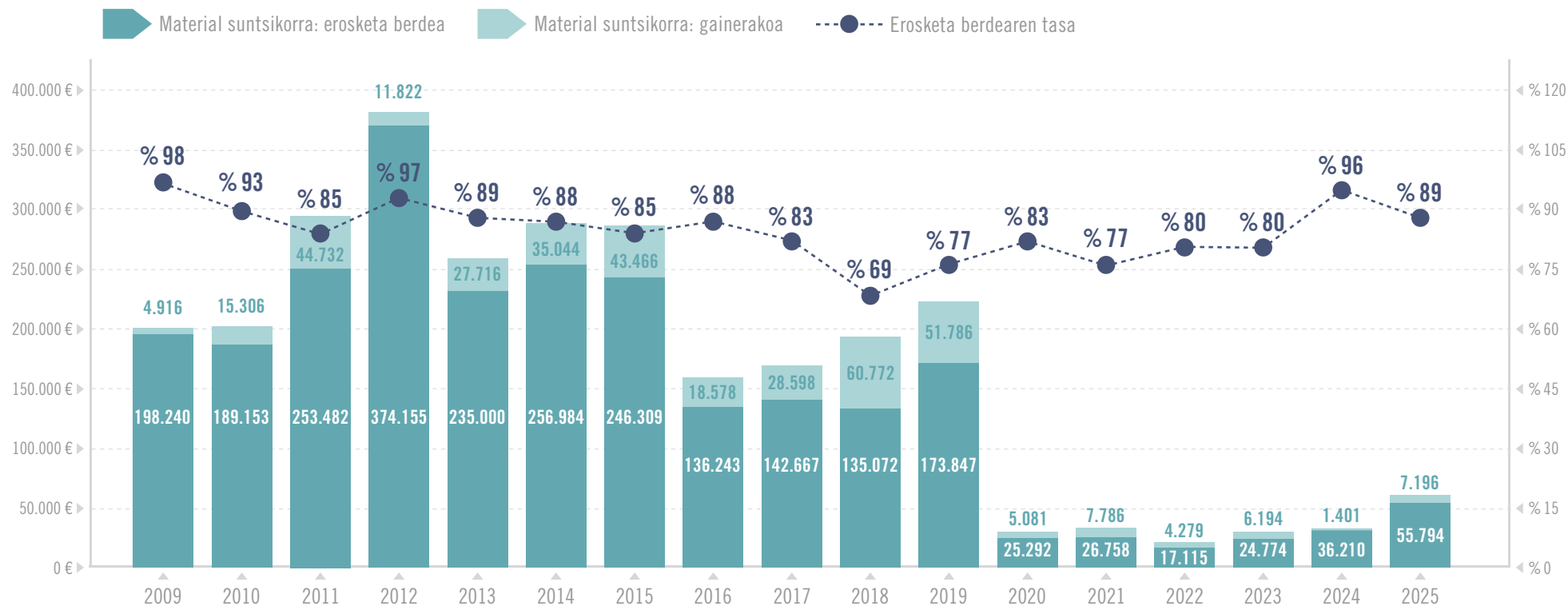

2025ean 88 baldintza-orri argitaratu eta esleitu dira ingurumen irizpideekin. Pandemiaren ondorioz, 2020an esleitu behar ziren agiri batzuk atzeratu egin ziren, eta beste batzuk ez ziren argitaratu, eta horrek isla izan zuen 2021eko igoeran. 2025ean baldintza-orriek gora egin dute %105 2024. urtearekin alderatuz. Europako Berreskuratzeko Tresnari (Next Generation) lotutako pleguetan ingurumen-klausulak sartzeak eragina izan dezake 2023 urteaz geroztik lortutako kopuruetan. Udaleko sail eta erakunde desberdinek sartu dituzte ingurumen-irizpideak baldintza-orri hauetan, eta lan desberdinak garatzeko dira, besteak beste, askotariko materiala eskuratzea, hala nola kontsumigarriak, arropa eta oinetakoak, altzariak, ur-kontsumoak digitalizatzeko neurketa-ekipoak; hainbat zerbitzu kontratatzea, hala nola streaming zerbitzua, vending makinak, bilketa pneumatikoa, garbiketa, lorezaintza, ibilgailuak erostea; proiektuak, obrak eta hainbat eraikinen birgaitzea; hainbat eremuren berrurbanizazioa; eta abar.

MATERIAL SUNTSIKORRAREN EROSKETA BERDEA

Iturria: Donostiako Udaleko Kontratazio eta Erosketen Saila

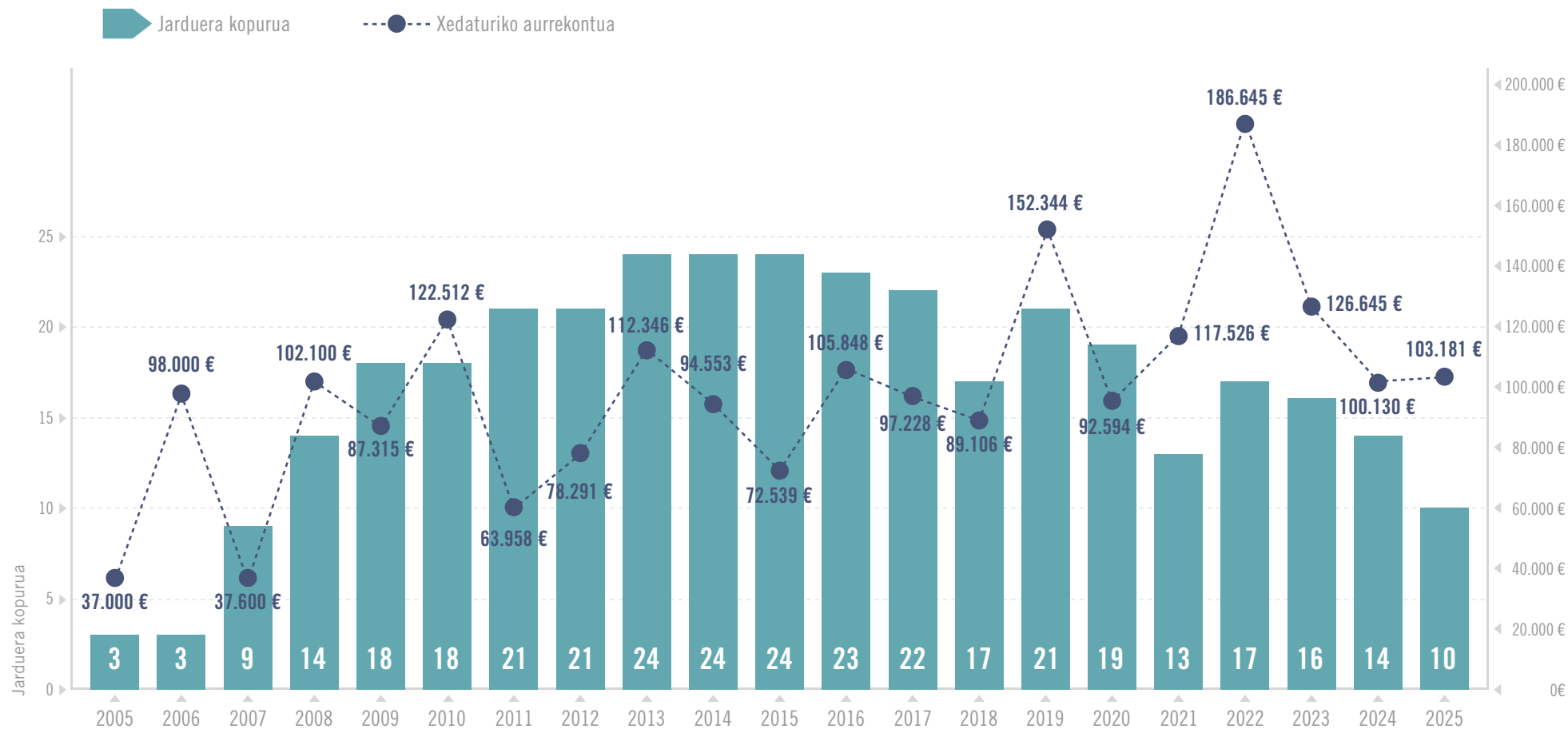
“Erosketa Berdea” deitzen zaio, produktuen alderdi ekonomiko eta teknikoez gain, produktuek bizi-ziklo osoan ingurumenari eragin diezaioketen eragina aintzat hartuta egiten den erosketari edo kontratazioari. Pandemia egoera zela eta, telelana egin ahal izan zuten udaleko langile askok, eta material suntsikorraren erosketa arrazionalizatu zen; ondorioz, material suntsikorraren aurrekontuaren beherakada nabarmena izan zen, %87 jaitsi zen 2020an eta %85 2021ean 2019 urtearekin alderatuta.

2025ean, material suntsikorraren aurrekontuak 2020a baino lehenagoko mailen azpitik jarraitzen du, eta %674 igo da 2024arekin alderatuta. 2025ean Udalak material suntsikorrean gastatutako 62.990 €-etatik %89 erosketa berdea izan da. 2025ean Udalak erositako material suntsikorraren %80 inguru “produktu berdeak” kategorian sartzen da, azken zazpi urteetako batezbestekoaren antzekoa baino aurreko urteetan baino txikiagoa.

KONTSUMO IRAUNKORRA SUSTATZEA

Iturria: Ingurumen Saila, Erosketen Saila, Cristina Enea Fundazioa

Udalak eta Cristina Enea Fundazioak sustatutako kontsumo iraunkorraren ekintza kopuruak behera egin badu ere 2025ean 2024. urtearekin alderatuta, %29, aurrekontuak, aldiz, %3 egin du gora.

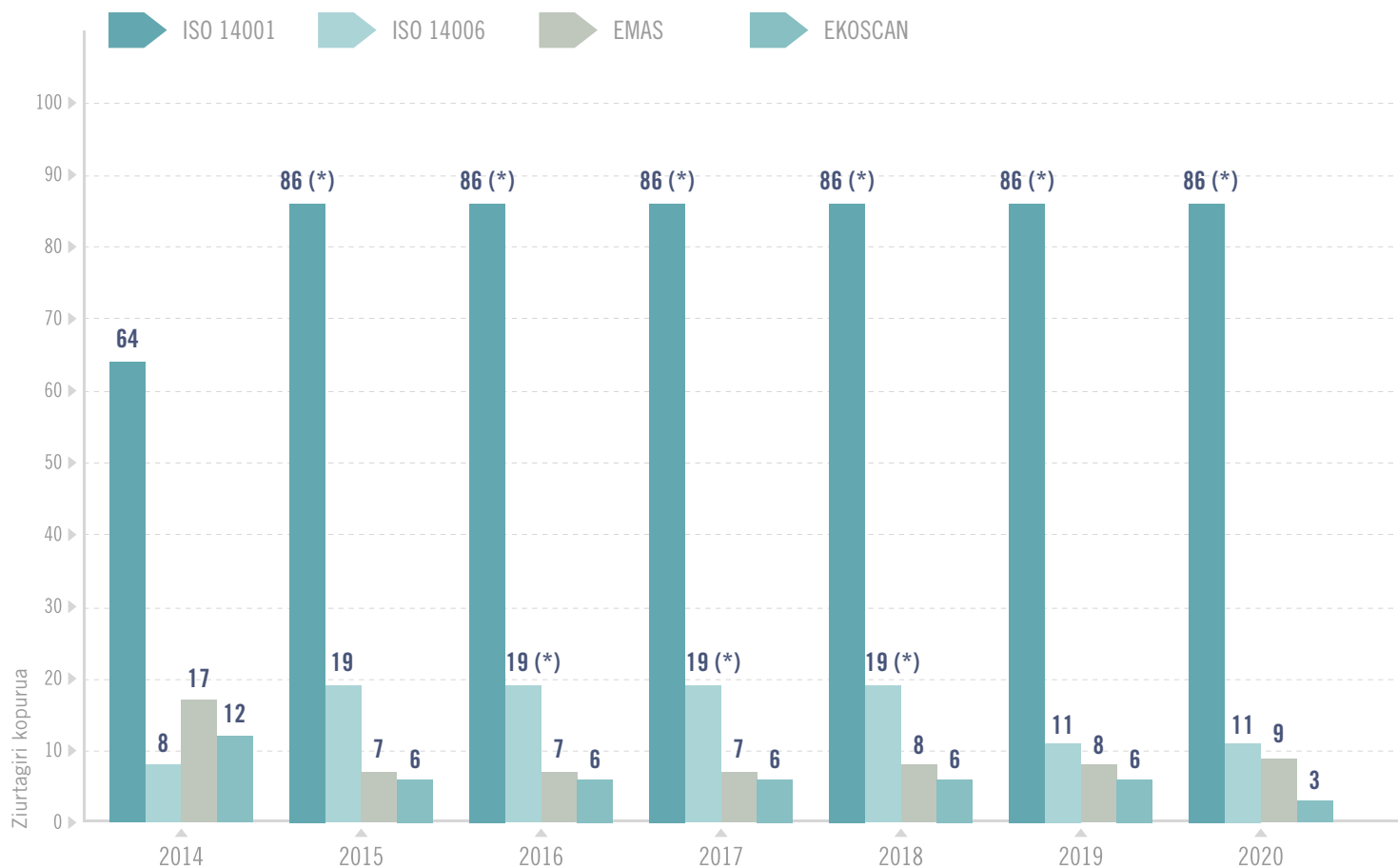
Kontuan hartu behar da ekintza askok, gainera, gasturik eragiten ez dutela. 2025. urtean nabarmentzekoak dira Donostitruk, hilabetero ospatzen den merkatu herrikoa; Haziera, hazi-trukaketa eta laborantza eta agroekologiaren inguruko jakinduria zabaltzeko eta partekatzeko leku iraunkorra; Eskolan Konposta, hezkuntza

zentroei zuzenduriko programa, hondakin organikoak sorburuan egoki ustiatzeko; eskola-baratzeen sarea, hiriko eskola-baratzeak sortu, indartu eta elkarren artean erlazionatzeko proiektua; EtxeEKOlanda proiektua, kultur etxeetako eta udal ekipamenduen terrazetan eta lur eremuetan barazki laborantzarako guneak ezarriz; eta baita Saretuz, kontsumo kontziente eta eraldatzailearen aldeko sare donostiarren baitan kontsumo iraunkorragoa, kontzienteagoa eta bidezkoa goa lortzeko egindako sentsibilizazio eta sustatze ekintzak.

ENPRESAREN ETA ERAKUNDE PUBLIKO NAHIZ PRIBATUEN INGURUMEN KUDEAKETA

Iturria: Ihobe

* Eguneratu gabeko datuak

2015. urtean udalerrian 118 ziurtagiri zeuden, 2014. urtean baino %17 gehiago. 22 ziurtapen udal-sozietateei, Euskal Herriko Unibertsitateari, Osakidetzaari, Eusko Jaurlaritzari eta Gipuzkoako Foru Aldundiari zegozkien batez ere.

2020. urtean berdin mantentzen da ISO 14006 ziurtagiri kopurua (11), EMAS ziurtagiri bat gehiago dago (9) eta behera egin du Ekoscan ziurtagiri kopurua (3). ISO 14001 ziurtagiriaren kasuan, ez dago datu eguneraturik 2020. urtean.

4.4.

UR-KONTSUMOA

Zuzenean kudeatzen ditu Udalak ur hornidurako eta saneamenduko zerbitzuak. Horretarako, azpiegitura zabal bat du, eta, horri esker, urtean 14.465.865 litro ur kudeatzen ditu.

Osagai moduan, 464 km hodi eta edateko ura presioan daramaten manio-bra eta kontrol elementu guztiak ditu ura banatzeko sareak. Etxeetara iristen den ura edateko ona izatea bermatzen dute udal zerbitzuek, eta azken hemezortzi urtetan kalitate egokiaren kalifikazioa lortu da udalerriko ur horniduran. 2025. urtean edangarritzat sailkatu dira analisien % 100.

764 km hodik eta behar diren gainerako elementuek saneatzen dute ura, grabitatearen edo ponpatzearen bidez garraiatzen baitute ur zikina hondakin uretarako araztegira edo isurtzeko gunera.

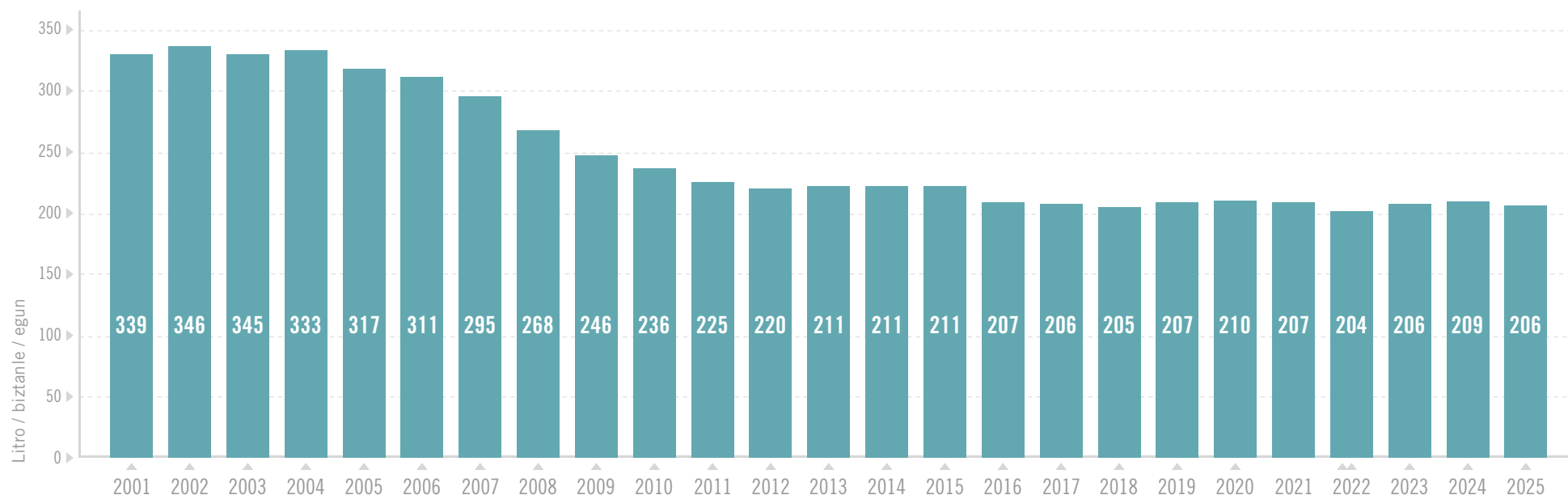
Uztailaren 18ko 665/2023 Errege Dekretuak, besteak beste, Jabari Publiko Hidraulikoaren Erregelamendua eta Uraren Administrazio Publikoaren Erregelamendua aldatzen dituenak, eskatutakoa betez, Donostiako Udala Saneamendu Sistemaren Plan Integrala prestatzen ari da hiriarentzat. Plan horren helburu nagusia sistemaren akatsak identifikatzea eta Urumea ibaiaren eta udalerriko gainerako erreken uren kalitatea hobetzea da.

Era berean, Udala ibai-, euri- eta itsas-uholdeei buruzko plan bat idazten ari da, udalerrian gerta daitezkeen uholdeei aurre egiteko plangintza eta prozedura bat izateko, arrisku handieneko eremuak identifikatuz eta balizko uholdeen inpaktuari aurre egiteko erantzuna planifikatuz, alerta-jarduera, -fase eta -mailekin.

ALTAKO ZUZKIDURA: GUZTIZKO UR-KONTSUMOA

Iturria: Añarbeko Urak Mankomunitatea. Uren Ustiapen eta Saneamenduko Zerbitzua, Donostiako Udala

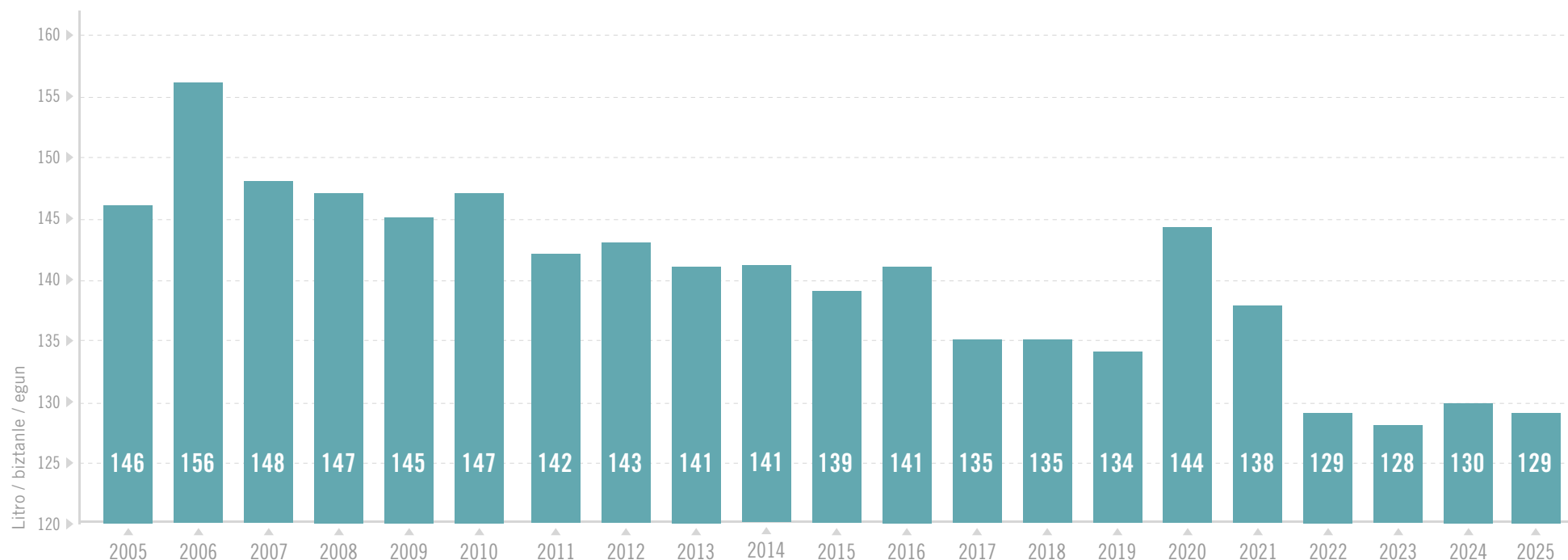
2003tik 2018ra bitartean, behera egin du uraren guztizko kontsumoak, eta, hama-hiru urteotan, pertsonako 140 litro aurreztu dira egunean. Banaketa sarea hobetu izana (ihesak kentzea, hodiak berritzea, etab.) izan daiteke azken urteotako joera horren azalpena. 2025ean, ur-kontsumoa % 1,5 jaitsi da 2024arekin alderatuta, eta biztanleko eta eguneko 206 litrotan jarri da, azken urteetako batezbestekoaren parekoa. 2020an ziurrenik hainbat faktorek eragin zuten igoera

(Elordin depositu berria martxan jartzea 2019 erdialdean, Zubietako azpiegitura berriei ura ematen diena; 2020an bisurtea izateagatik egun bat gehiago kontsumitzea; eta pandemia-egoera, non ur-galerak eta, batez ere, etxeko kontsumoa areagotu ziren). 2025eko jaitsiera fakturatu gabeko udal-kontsumoaren jaitsieran eta, neurri txikiagoan, etxeko ur-kontsumoren jaitzieran egon daiteke batez ere.

ETXEKO UR-KONTSUMOA

Iturria: Uren Ustiapen eta Saneamenduko Zerbitzua, Donostiako Udala

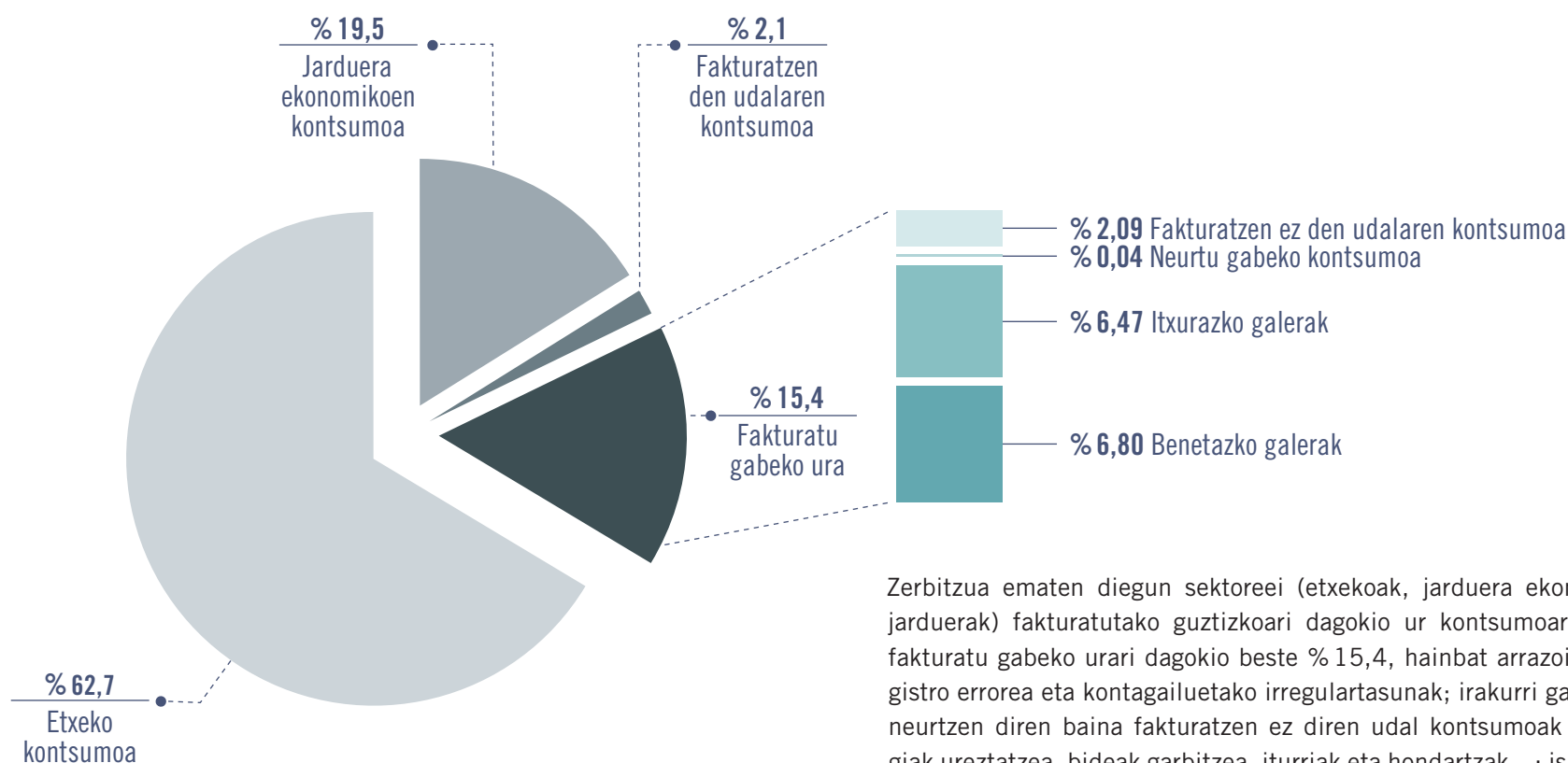
Etxeko sektoreari dagokionez, 2025ean, biztanleko 129 litro ur kontsumitu ziren, egunean, 2024arekin alderatuta % 1,1 gutxiago; 2019ko erreferentziazko aldiaren baino % 4 gutxiago. Etxeko kontsumoaren hazkundearen hasiera 2020an bat etorri zen etxeratze-aldiarekin, eta altu mantendu zen hura amaitu ondoren; kontsumo globalean konpentsatu zuen jardura ekonomikoetako kontsumoaren beherakada. 2023an, etxeko sektoreko kontsumoa aztertutako serieko zifrarik txikiena izan zen; 2025ean pandemiaren aurreko bost urteetan lortutako batez bestekoa baino askoz txikiagoa da ere (138 litro biztanleko eta eguneko). 2022ko

jaitzieraren arrazoia izan daiteke kolektiboen jardura gutxiago kontsumitzea (% 12 jaitsi da) eta kontagailuen antzintasunaren ondorioz etxeko kontsumoan azpikontulajea handitzea. Etxeko per capita kontsumoa gutxituz joan den arren, 2025ean, ur kontsumo osoaren % 62,7 da, azken urteetan goranzko joera erakusten duen proportzioa (2007an, kontsumitutako ur guztiaren % 50 zen).

UR-KONTSUMOAREN BANAKETA

Iturria: Uren Ustiapen eta Saneamenduko Zerbitzua, Donostiako Udala

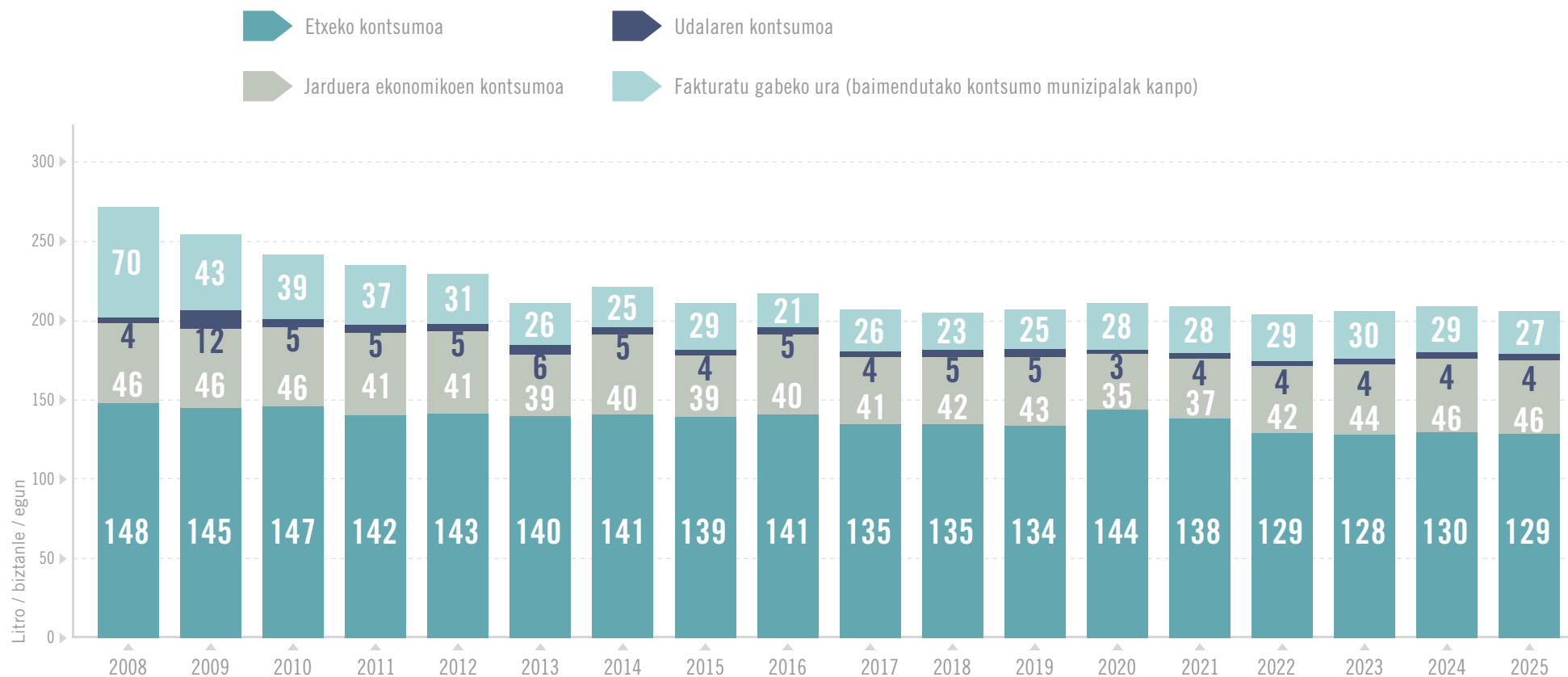

Zerbitzua ematen diegun sektoreei (etxeak, jardura ekonomikoak eta udal jarduerak) fakturatutako guztizkoari dagokio ur kontsumoaren %84,6. Berriz, fakturatu gabeko urari dagokio beste %15,4, hainbat arrazoi direla kausa (erre-gistro errorea eta kontagailuetako irregulartasunak; irakurri gabeko kontagailuak; neurtzen diren baina fakturatzen ez diren udal kontsumoak —hala nola lorategiak ureztatzea, bideak garbitzea, iturriak eta hondartzak—; isuri edo jarioengatik kontsumitzen ez den ura eta kontsumitu arren, iruzurragatik fakturatzen ez dena). 2024an etxeko kontsumoa %62,5 zen bitartean, 2025ean %62,7ra igo da, jardura ekonomikoen kontsumoarekin gertatzen denaren antzera, 2024an %19,5 izatetik 2025ean %19,8 izatera igaro baita.

UR-AURREZPENAREN BILAKAERA

Iturria: Uren Ustiapen eta Saneamenduko Zerbitzua, Donostiako Udala

2008tik 2019ra bitartean, hirian kontsumitzen den ur kantitatea ia laurdena murriztea lortu dugu. 2008an, 18 milioi metro kubiko ingurukoa zen Donostiara iristen zen hornidura, eta, 2019an, kopuru hori 14 milioira murriztu da, hau da, lau bat mila milioi litro aurreztu ditugu urte horretan. Hornidura sarean eta ihesen eta kontagailuen kontrol sisteman egindako hobekuntzei esker, handitu egin da hornidura sistemaren eraginkortasuna.

Hala ere, etxeko kontsumoa ere jaitsi den arren, proportzio txikiagoan murriztu da: 2008an, biztanleko eta eguneko 148 litro kontsumitzen zituzten etxeetan, eta 2019an, berriz, 134 litro. Hau da, epe horretan, %8 murriztu da.

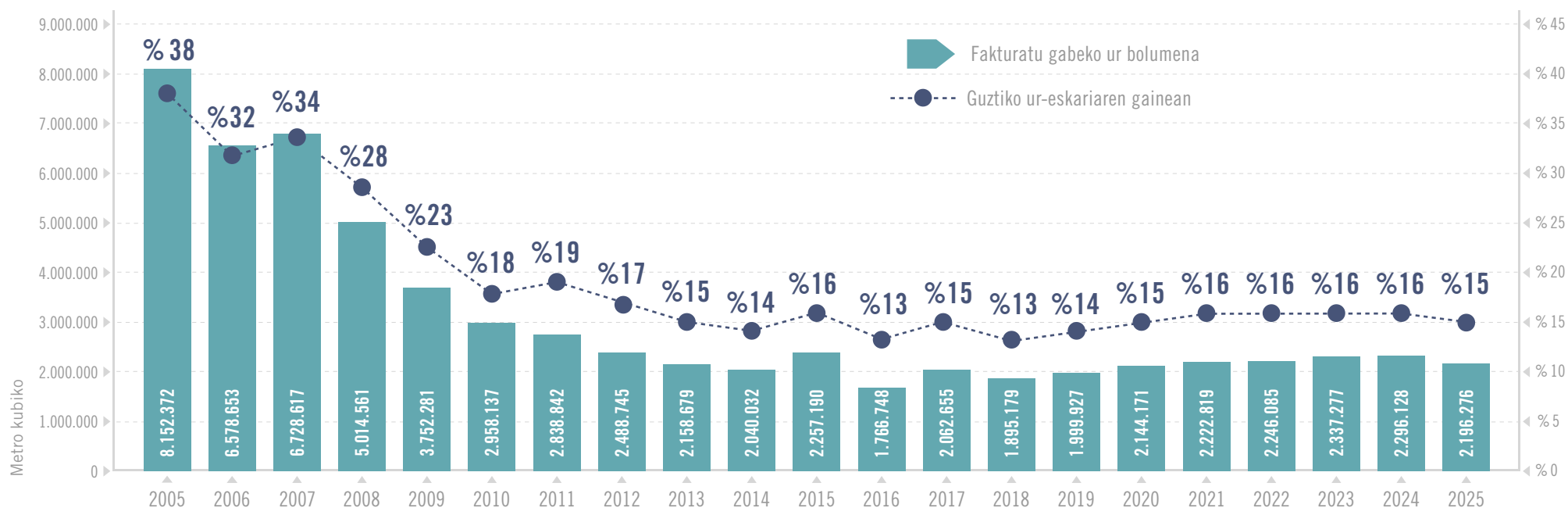
Antzeko zerbait gertatu da jarduera ekonomikoetako kontsumoarekin: 2008an, batez beste, 46 litro kontsumitzen ziren biztanleko, eta 2019an, berriz, 43 litro eguneko.

Hala ere, pandemia-egoerak eragina izan zuen bai etxeko kontsumoan (2020an 144 litrora igo zen biztanleko eta eguneko), eta 2025ean 129 litrora jaitsi da biztanleko eta eguneko (pandemiaren aurreko bost urteetako urteko batez bestekoaren antzeko zifrak, 137 litro biztanleko eta eguneko), baita jardueren kontsumoan ere: 2020an batez besteko 35 litrora jaitsi zen biztanleko eta eguneko eta 2025ean biztanleko eta eguneko 46 litrora igo da (pandemiaren aurreko bost urteetako urteko batez bestekoaren gainetik, 41 litro biztanleko eta eguneko). Guztizko kontsumoari erreparatuz, 2020an jarduera ekonomikoen kontsumoaren jaitsiera etxeko kontsumoaren eta fakturatu gabeko uraren hazkundeak konpentsatu zuen; 2021 urtea ezkerotik, berriz, etxeko kontsumoaren jaitsierak eragin handiagoa izan du jarduera ekonomikoen kontsumoaren hazkundeak baino.

FAKTURATU GABEKO URA

Iturria: Uren Ustiapen eta Saneamenduko Zerbitzua, Donostiako Udala

2005az geroztik, %3 inguru jaitsi da fakturatu gabeko ur bolumena, batez beste, eta, 2007tik aurrera, murrizketa nabarmenenak gertatu dira, batez ere Banaketa Sarea Kudeatzeko Udal Planeko zenbait neurri ezartzearen ondorioz, honako hauek lortu ditugu:

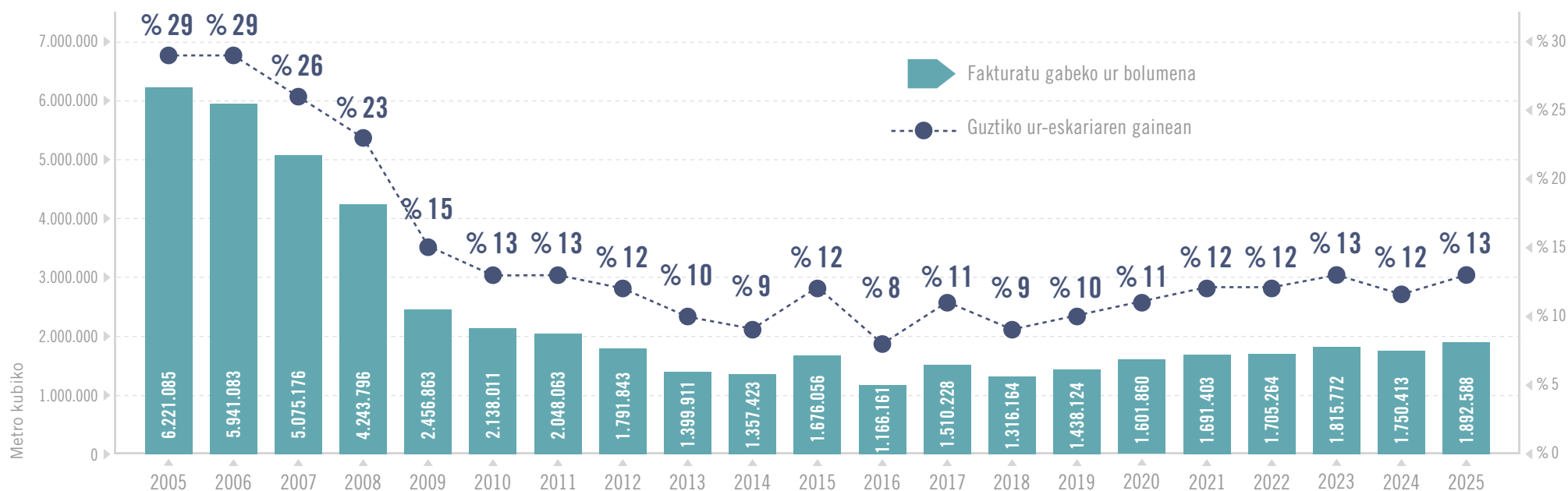
- Banaketa sarea sektoreka banatzea, jarioak hauteman eta konpontzeko.
- Udal instalazio eta zerbitzuetako kontsumoa kontrolatzea eta gutxitzea.
- Euri ura kaleak garbitzeko eta iturri apaingarrietan erabiltzea.

2025ean, fakturatu gabeko ura %4 jaitsi da, 2024ko beranzko joeran jarraituaz; 2008 eta 2014 artean beheranzko joera izan zen, baina 2015etik 2023ra joerak gora egin zuela zirudien. Sistemaren eraginkortasunak gora egiten jarraitzen du: 2005ean, ur eskari osoaren %38 zen fakturatu gabeko ura; 2025ean, berriz, %15ekoa izan zen kopuru hori, hau da, 2020tik izandakoaren antzekoa.

GALDUTAKO URA

Iturria: Uren Ustiapen eta Saneamenduko Zerbitzua, Donostiako Udala

2005az geroztik, galdutako uraren bolumena, hau da, itxurazko galerak (iruzurra eta irakurketa akatsak) eta galera errealak (ura banaketako sareko edo instalazioetako jarioak) barne, urteko %1 jaitsi da, batez beste, eta 2025ean 1,89 bat milioi metro kubiko galdu da. Monseko biltegia berritzeko obretan izandako matxura baten ondorioz 2015. urtean gehikuntza puntuala izan den arren, 2007tik aurrera, asko gutxitu dira galerak, eta 2007. eta 2025. urteen artean %63ko ur aurrezkia izan da, batez ere, edateko ura banatzeko sarearen sektorizazioarekin

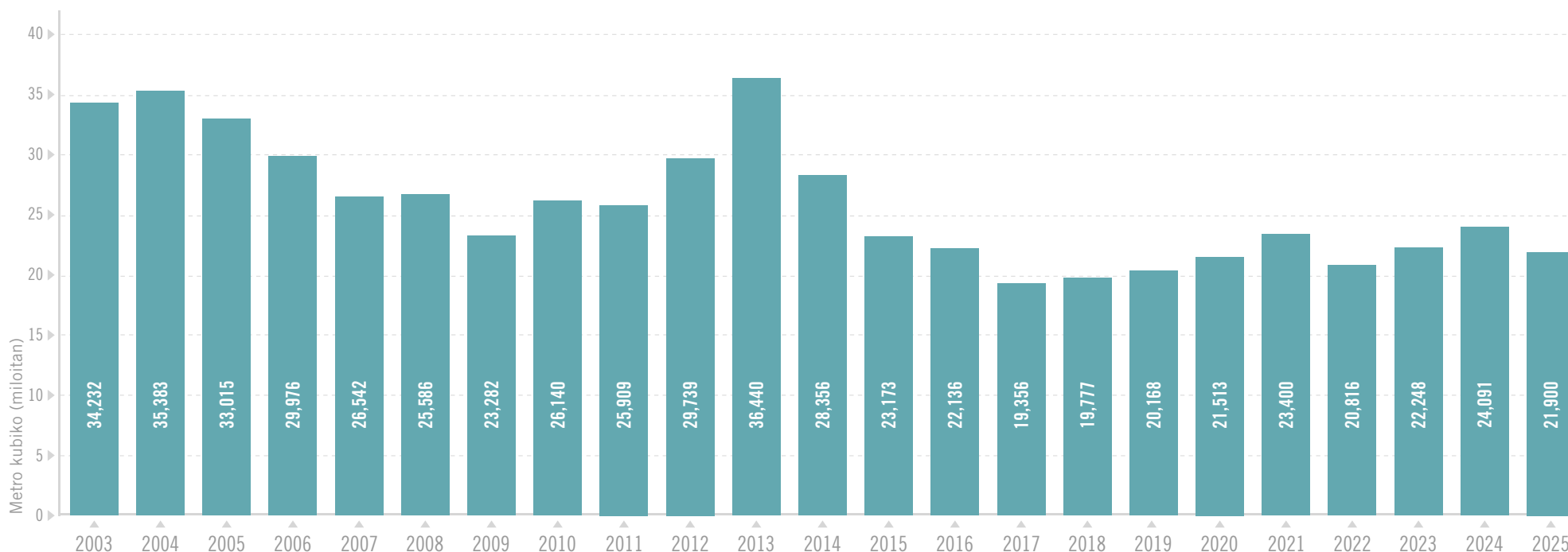
jarioak hauteman eta kentzearen ondorioz. 2025ean, galdutako ur-bolumenaren urteko aldakuntzak %8ko iguera ekarri du.

2005ean, uraren guztizko eskaeraren gaineko ehuneko gisa, galdutako ura %29 zen; 2025ean, berriz, %13koa izan da kopuru hori, 2010etik lortutako zifren ildotik.

HONDAKIN-UREN KUDEAKETA

Iturria: Añarbeko Urak Mankomunitatea

2005etik 2009ra, Donostiako saneamendu sarean jaso eta Loiolako Hondakin Uren Araztegien tratatzen den hondakin uraren bolumena urtean %6 jaitsi zen, batez beste, eta aldi horretan, guztira, ia %30 jaitsi zen. Ur horiek, batez ere, edateko uraren horniduratik datoz, erabiltzaileek erabili eta estolderia sarera itzultzen baitute, bai eta kolektoreetan doan euri uraren parte batetik ere. 2010ean, Loiolako HUaren eta Monpaseko itsaspeko hustubidearen artean

lurreko hustubidea abian jarri zenean, handitu egin zen euri ura biltzeko ahalmena, eta, beraz, tratatutako uraren bolumena handitu. Prezipitazioei dagokienez, 2025a Igeldoko Meteorologia Behatokiak “lehor” gisa sailkatu du urtea, eta urte horretan kudeatutako hondakin uraren bolumena %9 jaitsi zen 2024koarekin alderatuta (hau “oso heze” bezala sailkatua).